

A művészeti és filozófiai rendszer találkozása

A művészeti és filozófiai rendszer találkozása az egyik legizgalmasabb és legérdekesebb dolog. Elsősorban Leonardo Da Vinci szövegére, “A művészetek versengése” c. fejezetre támaszkodom. Emellett Batteux, “Értekezés a szépművészetekről, avagy miképpen vezethetők vissza egy és ugyanazon elvre” c. tanulmányát is figyelembe veszem. Az elsődleges tanulmányok olvasásakor e két írást találtam a lehető legközelebbinek. Leonardo felteszi a kérdést, tudomány -e a festészet, vagy sem? Bár, semmilyen emberi vizsgálódást sem lehet tudománynak nevezni, ha az nem érinti a matematika alapkövét. Batteux a művészeteket a természethez kapcsolja, bár Leonardo is említ egy afféle teljes bizonyosságot, miszerint az ember alkotta mű a természethez úgy aránylik, mint ember az Istenhez. Ez nagyon érdekes és egyben tökéletes megfogalmazás. Isten nélkül nincsen világ, mely egy nagyon erős filozófiai és teológiai állítás. S, mivel Isten nélkül sincs ember, úgy természet nélkül sincs alkotás. Az írt értekezés egyik legfontosabb része a művészeti ágakat bemutató és összehasonlító rendszer. Leonardo erős védelmébe veszi a festészetet. Az egész fejezet alatt kiemelkedően azt taglalja, hogy a festészet márpedig felsőbbrendű szerepet tölt be a többi művészeti ággal szemben. A festészet a legnemesebb művészet, ezt Batteux sem tagadja, de Platón mellett Szókratész sem. Sőt, Szókratész filozófiai jelleme az élő párbeszéd, mely az igazságkeresés iránti elköteleződésben mutatkozik meg. Batteux azt az elvet követi, miszerint a művészeteknek egységes elve van, és célja a természet utánzása, Platón foglalkozik az utánzás kérdésével is, például a Politeia-ban, ahol megfogalmazza, hogy a művészetek, különösen a költészet, a dráma és a festészet valójában nem a valóságot, hanem annak egy második, eltorzított másolatát ábrázolják. Emellett, da Vinci, ahol a legerőteljesebben kifejtette véleményét az utánzás szerepéről, a Codex Urbinas és a Codex Leicester volt. da Vinci azt mondja, hogy a művészet a természet utánzása. S, mint az előbbieken is kifejtettem, ez írása szerint a festészet a legkiemelkedőbb művészeti forma. Tehát, Platón barlanghasonlata, Batteux és Leonardo írása közt több érdekes és tudományos párhuzam is megtalálható. Mindhárom írás erősen kapcsolódik a tudás és a művészetek kérdéséhez. Platón barlanghasonlatában a foglyok nem tudják, hogy az árnyékok csak a valóság torz másolatai. Így Platón csak az igazi tudást és az igazságot köti a rációhoz. És így tekinti a művészetet a valóság másolatainak. Batteux, máshogy hangsúlyoz, mint Platón. Szerinte a művészetek az emberi tapasztalatokat és érzelmeket képesek kifejezni, s így érzelmileg és intellektuálisan közvetíteni azt. Batteux számára a művészet csak egy eszköz, amely az emberi lélek különböző aspektusait közvetíti. Leonardo da Vinci viszont egy teljesen más irányt vesz. Mégis említ, mindent, melyet

ebben az irányban Batteux és Platón is -különböző íásaikban is egyaránt. Leonardo a tudás keresését, így nem pusztán csak az utánzást helyezi előtérbe. Azt írja, hogy a művész feladata, hogy a természet törvényeit megértse, és ne csak értse, hanem alkalmazza is. S, ezzel a tevékenységgel lehet csak mélyebb tudást szerezni az életről és a világról. Leonardo da Vinci -"A művészete versengése" c. írása nem egy hagyományos értekezés, hanem inkább egy személyes, szándékos reflexió és filozófiai megközelítés a művészetek, különösen a festészet szerepéről és helyéről a világban. A cím, erősen sugallja Leonardo felfogását, tehát, melyik művészeti ág szerepel a tabella felső részében...? Azért tartja a festészetet a legmagasabb rendű ágnak, mert leírja: a valóságot a lehető leghitelesebben a festészet tükrözi. Persze az érzékek világának legteljesebb és legmélyebb megjelenítésében. Vallása szerint, a fejezetet és más Leonardo tanulmányt is elolvasva, a szobrászat és a költészet is csak másolatot eredményez. Tehát azt mondja, hogy a leghitelesebben a festő tudja a valóságot megörökíteni. Tehát a festészet legfőbb feladata az, hogy a természetet ábrázolja. Ezt a fentiekben már kifejtettem. Érdekesnek tartom azt is, hogy elveti azt a nézetet, mely szerint a művészetek önmagukban esztétikai célokért léteznek. Helyette inkább úgy véli, hogy a művész feladata a természet pontos megértése és utánzása. Ez egy megértés és egyben egy analízis is, tehát a művész számára nemcsak esztétikai élményt, hanem egyben tudományos megfigyeléseket is jelenthet. Leonardo-val kapcsolatban, írásom során jobban megismerkedtem, több írását és tanulmányát is mellé olvastam. Az egyik legismertebb mondása az, hogy a festőnek nemcsak a látványos formákat, hanem a természet törvényeit, az arányokat, a fény-árnyék játékot és emellett még az anyagok textúráját is meg kell értenie. Így a festészet számára az utánzás nem csupán külső formák mechanikus másolása, hanem a természetben rejlő belső struktúrák megértés és visszaadása. Leonardo is kijelenti, hogy a művész számára a megfigyelés és a tudományos kutatás elengedhetetlen ahhoz hogy valóban hiteles műveket/művet alkosson. Leonardo tanulmányában az utánzás és az esztétika is megjelenik. Leonardo az utánzás fogalmáról egy esztétikai, és egy formális minőségben is gondolkodik. Azt mondja, hogy az utánzásnak mélyebb jelentése van, így a művész megérti a természetben lévő törvényszerűségeket és alkalmazza is, melyet már fentebb is kifejtettem. Azt írja további és e tanulmányában is egyaránt, hogy az esztétikai hitelesség és a tudományos alaposottság egyesülése csak ez lehet, és semmi más. Sok írásában kifejti, ebben is hogy a festő fő célja hogy a valóságot, vagy annak bizonyos aspektusait a lehető legpontosabban ábrázolja és így, az absztrakt fogalmakat is a közönség számára láthatóvá tegye. Nagyon érdekes része tanulmányainak az melyet csak tetemes olvasás és megértés után figyeltem meg, hogy azért nem tekintette a művészeteket pusztán a világ pontos lemásolásának. Elsődleges célja az volt, hogy a nézőben valóságos élményt ébresszen. Említi azt is Leonardo, hogy az egész világot és annak

szépségeit kell megörökíteni -ez egyedülálló művészeti állást foglal. Véleménye szerint a festészet művészeti és szellemi szempontból a legkomplexebb és legteljesebb formája az utánzásnak. A festészet képes kifejezni a természetet maga teljességében miközben a szobrászat csak annak egy elemét képes kiemelni és a költészet is csak a szavak szintjén képes a természetet megragadni. Szobrászok számára háromdimenziós tér problémája és a formák megjelenítése adhat kihívást, míg a költők a szavakkal próbálnak mindent kifejezni – Leonardo így azzal érvel, hogy a festészet az egyetlen művészeti ág, mely képes az egész világot ábrázolni és bemutatni. Írásában kritikája a művészetek versengésével kapcsolatban nem csak a művészet hierarchiát érinti, hanem annak filozófiai mélységeit is. Megragadja az utánzhatatlan szépséget, a természet és az isteni rend közötti kapcsolat mélységeit is. Arra is figyelmeztet, hogy a művészetek és az utánzás nem szabad, hogy pusztán esztétikai szórakoztatást jelentsen, kijelenti azt is hogy a művészeteknek morális és tudományos küldetése is van. Ki kell fejezni a művészeteknek a mélyebb emberi értékeket is. Tehát egy komplex filozófiai és művészeti értekezés ez írás, melyben a művészetek célját és helyét a világban a természet utánzásával és az ismeret keresésével azonosítja. Itt bebizonyítható írásából hogy a festészet nem csupán művészet, hanem tudomány is egyben. A természet megértésén keresztül vezet a valóság és az esztétikai tökéletesség felé. Hans-Georg Gadamer, A művészetfogalom változása In “A kép a médiaművészet korában”, L’Harmattan, 2005.-ös tanulmányát is figyelembe vettem az elemzésem során. Az esztétikai tapasztalat fejlődését elemzi, és ezzel egy kulcsfontosságú alapot is ad az értelmezésnek. Így segítséget nyújt Platon, Leonardo, Batteux sőt Voltaire, és Kant művének értelmezésében is. Fontos a tanulmányok közti erőteljes megközelítés, a művészeti ízlés, az érzéki tapasztalat, a felfogások és a művészetek fogalma is. Gadamer szerint a művészet nem csupán az érzéki világ leképezésére szorítkozik, hanem egy megértési folyamatot is elindít. Képes elérni a mélyebb igazságokat, segíthet abban, hogy művészetek, különösen a modern média a művészetek világában, hogyan vezet el bennünket a hétköznapi árnyékok világából a valódi megértés felé. Leonardo, mint a reneszánsz ember, művészetet a tudományos kutatás eszközeként is felfogta. Gadamer ezzel szemben a művészetek nem csupán esztétikai, hanem filozófiai szerepét is hangsúlyozza, mely egyesíti a szubjektív és objektív megértés elemeit. Mindketten rávilágítanak arra, hogy a művészeti alkotások nem csupán az érzéki tapasztalatra reagálnak. Gadamer tanulmánya segít, hogy a művészetek értelmezését holisztikus módon közelítsük meg, figyelembe véve a filozófiai, történeti és kulturális összefüggéseket. A Platón barlanghasonlata, Leonardo da Vinci írása, Voltaire és Batteux esztétikai megközelítései, valamint Kant filozófiája mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a művészetek nem csupán az érzéki világ leképezését, hanem a mélyebb, transzcendentális és társadalmi jelentéseket is

közvetíthessenek. Gadamer munkája lehetőséget ad arra, hogy a művészetek változó értelmezéseit és az esztétikai tapasztalatok fejlődését egy átfogó, vagy átfogóbb filozófiai keretben értelmezzük. Elemzésem során, az első sorokban feltett kérdésre több nézőpontból is válaszolok. Tudomány e a festészet vagy sem? A kérdés alapvető fontosságú mindhárom gondolkodó számára, és válaszaik jól tükrözik az egyes korszakok művészetelméleti és filozófiai felfogásait. Leonardo válasza az, hogy a művészetek tudományosak, mivel a művészeti alkotásokat tudományos kutatások és elvek vezérlik, mint pl. az anatómia, geometria és perspektíva is. Batteux válasza az, hogy a művészetek nem tudományok, mivel azok az érzékekre és érzelmekre hatnak, céljuk a szépség és esztétikai élvezet létrehozása, nem pedig tudományos megismerése. Platón válasza, hogy A művészetek szintén nem tudományok, hanem csak az érzéki világ utánzatai, amelyek eltávolítanak minket a valós tudástól, mely az eszméken alapul. Bár, válaszuk teljesen eltérő, gondolkodásuk nem az. Azért találhatók hasonlóságok írásaikban, mert mindhárom gondolkodó úgy tekint a művészetekre mint az emberi tudás és tapasztalás atyja. A tudományos és esztétikai dimenziók szerepe eltérő módon jelenik meg írásaikban, mindegyik számára a művészetek a valóságot és az igazságot jelentik. Leonardo és Batteux számára a művészetek és a tudományok egy szoros kapcsolatot alkottak, míg Platón számára a művészetek elsősorban az eszmék és igazságok közvetítésére szolgáltak, bár azokat a valóság „másolatainak” tekintette. Mindhárom gondolkodó úgy vélte, hogy a művészetek alapvetően hozzájárulnak a társadalmi és kulturális fejlődéshez, és segíthetnek abban, hogy az emberi lélek és elme magasabb szintű megértésre jusson. A művészetek és tudományok viszonya tehát mindhárom esetben egy mélyebb és összetettebb kérdést vet fel, amely nem csupán az esztétikai értékrendekről, hanem a tudás természetéről is szól.